

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

આરક્ષિત તારીખ-૧૭.૧૨.૨૦૨૫

જાહેર કરાયેલ તારીખ-૦૫.૦૧.૨૦૨૬

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/સેકન્ડ અપીલ નં. ૨૦૦૪નો ૩૭

મંજૂરી અને સહિ માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

=====

અહેવાલ આપવા માટે મંજૂરી	હા.	ના.
	હા.	

ગુજરાત પક્ષકાર ના કાયદેસરના પ્રતિનિધિ ઠાકરડા કોદરજી વિરાજી અને
અન્યો.

વિરુદ્ધ

મારવાડી ચંપકલાલ માંગીલાલ અને અન્યો

ઉપસ્થિતિ:

ગુજરાત પક્ષકાર ના કાયદેસરના વારસદારો/પ્રતિનિધિઓ અપીલકર્તા (ઓ)

નંબર ૧.૧ માટે

શ્રી જે. વી. જપી (૩૫૮) અપીલકર્તા (ઓ) નં. ૧.૧.૧, ૧.૧.૨, ૧.૧.૩,

૧.૧.૪, ૧.૧.૫, ૧.૧.૬, ૧.૧.૭, ૧.૨, ૧.૩, ૧.૪ માટે

શ્રી એ. એમ. પારેખ (૫૬૨) પ્રતિવાદી નંબર ૧,૨ માટે

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

સીએવી જજમેન્ટ

૧. હાલની બીજી અપીલ સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ (ટૂંકમાં, કોડ) ની
કલમ ૧૦૦ હેઠળ પસંદ કરવામાં આવે છે, જેમાં સિવિલ અપીલ નંબર ૯ ઓફ
૧૯૯૫માં હિમ્મતનગર ખાતેના વિદ્વાન જિલ્લા ન્યાયાધીશ, સાબરકાંઠા દ્વારા

પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૧.૦૨.૧૯૯૫ ના ચુકાદા અને આદેશનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને વિજ્ઞાન સિવિલ જજ (જુનિયર ડિવિઝન), ઈડર દ્વારા રેગ્યુલર સિવિલ સ્યુટ નંબર ૧૩ ઓફ ૧૯૮૭માં આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમને આંશિક રીતે રદ કરવામાં આવ્યો હતો. ટૂંકાણ અને સગવડતા માટે, પક્ષકારોને હવે પછી તેમના મૂળ નામકરણમાં સંદર્ભિત કરવામાં આવશે કે જે રીતે તેઓ વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ હતા.

૨. તારીખ ૧૧.૦૯.૨૦૦૬ ના આદેશમાં, કાયદાના નીચેના નોંધપાત્ર પ્રશ્નો ઘડવામાં આવ્યા હતા: –

“I. હકીકતો પર અને કેસના સંજોગોમાં, નીચેની અદાલતોએ એવું માનીને વાજબી ઠેરવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ સાબિત કરી શકે છે કે તેઓ સંપત્તિના કબજામાં છે. ૧૦૭, ખાસ કરીને જ્યારે વાદીઓએ એવા સંજોગો રેકૉર્ડ પર લાવ્યા હોય જે દસ્તાવેજને અવિશ્વસનીય અને શ્રેયને લાયક ન બનાવી રહ્યા હતા? .

II. શું હકીકતો પર અને કેસના સંજોગોમાં, નીચેની અદાલતોએ એવું માનવું વાજબી ઠેરવ્યું હતું કે વાદી મિલકતનો કબજો નથી, જ્યારે વાદીએ રેકૉર્ડ પર હકારાત્મક પુરાવા લાવ્યા છે કે તેઓ મિલકતનો

કબજો ધરાવે છે અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા સ્થાપિત બચાવ રેકૉર્ડની વિરુદ્ધ છે? .".

એ. સંક્ષિપ્ત હકીકતો: –

૩. અપીલકર્તાઓ, મૂળ વાદી હોવાથી, રેગ્યુલર સિવિલ સ્યુટ નંબર ૧૩ ઓફ ૧૯૮૭ સિવિલ કોર્ટ (જુનિયર ડિવિઝન), ઇડર સમક્ષ દાખલ કર્યો હતો, જેમાં તાલુકા ઇડરના ચિત્રોડા ગામમાં આવેલા ૫ એકરના ૫ ગુંઠાના કૃષિ જમીન ધરાવતા સર્વેક્ષણ નંબર ૫૧૭ ના સંદર્ભમાં કાયમી મનાઈ હુકમની માગણી કરવામાં આવી હતી. દાવો કરાયેલી જમીનની માલિકી અને કબજો મૃતક ઠાકરડા કોડરજી વીરાજી પાસે હતો, જેમના નામ અને ત્યારબાદ વર્તમાન અપીલકર્તાઓના નામ મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં પ્રતિબિંબિત થયા હતા. દાવો દાખલ કરવાનું કારણ ત્યારે ઊભું થયું જ્યારે પ્રતિવાદીઓએ અપીલકર્તા નંબર ૧ને કથિત રીતે આપવામાં આવેલી રકમની વસૂલાત કરવાના બહાને મૂળ વાદીને દાવાની જમીનમાંથી બેદખલ કરવાની ધમકી આપી હતી, જો કે તે જમીન કથિત ઉધાર લેનારની ન હોવા છતાં.

૩.૧.ટ્રાયલ કોર્ટે, રેકૉર્ડ પરના મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાની પ્રશંસા કર્યા પછી, ૨૬.૧૨.૧૯૯૪ ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા દાવાનો ચુકાદો આપ્યો અને પ્રતિવાદીઓને સમગ્ર દાવાની જમીન પર અપીલકર્તાઓના કબજામાં દખલ કરવા

પર પ્રતિબંધ મૂક્યો.અપીલમાં, હિમ્મતનગર ખાતેના વિદ્વાન જિલ્લા ન્યાયાધીશ, સાબરકાંઠાએ, ૧૯૯૫ના નિયમિત દીવાની અપીલ નંબર ૯માં તારીખ ૨૭.૦૨.૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા, માત્ર ૨ એકર ૫ ગુંથાના સર્વેક્ષણ નંબર ૫૧૭ ના સંદર્ભમાં મનાઈ હુકમ જાળવી રાખીને અને બાકીના ૩ એકરના હુકમને રદ કરીને આંશિક રીતે અપીલને મંજૂરી આપી હતી.હુકમનામું આંશિક રીતે ઉલટાવવાથી નારાજ થઈને, અપીલકર્તાઓએ હાલની બીજી અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે.

બી. અરજદારોની રજૂઆત: –

૪. અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ રજૂ કરે છે કે વિદ્વાન પ્રથમ અપીલ અદાલતે આંશિક રીતે અપીલને મંજૂરી આપવામાં અને આંશિક રીતે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તર્કપૂર્ણ ચુકાદા અને હુકમને રદ કરવામાં કાયદામાં સ્પષ્ટ અને નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે, મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓની સર્વગ્રાહી અને અસ્પષ્ટ પ્રશંસા પર, સમગ્ર દાવાની જમીન પર અપીલકર્તાઓની કાયદેસર માલિકી અને સ્થાયી કબજા અંગેના સ્પષ્ટ તારણોને યોગ્ય રીતે નોંધ્યા હતા અને તેથી, કાયમી મનાઈ હુકમનો હુકમ આપ્યો હતો.વિદ્વત અપીલીય અદાલતે, જમીનના એક ભાગના સંદર્ભમાં ઉપરોક્ત હુકમનામું રદ કરતી વખતે, ન તો કોઈ નક્કર કારણો નોંધ્યા

છે અને ન તો દર્શાવ્યું છે કે ટ્રાયલ કોર્ટના તારણો વિફળ અથવા બિનટકાઉ હતા, જેથી તે અપીલીય અધિકારક્ષેત્રની સ્વીકાર્ય રૂપરેખાઓથી આગળ વધી જાય છે.

૪.૧.આગળ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્યત અપીલીય અદાલતે દસ્તાવેજ આંક-૧૦૭ પર નિર્ભરતા મૂકીને ગંભીર ભૂલ કરી હતી, જે કથિત રીતે પ્રતિવાદીઓની તરફેણમાં વેચાણનો પુરાવો આપે છે, તેમ છતાં ટ્રાયલ કોર્ટે, સંપૂર્ણ વિશ્લેષણ કર્યા પછી, ઉક્ત દસ્તાવેજને બિન-વાસ્તવિક અને શંકાસ્પદ ગણાવ્યો હતો.અપીલીય અદાલતે સાક્ષી ચંચિબેનની જુબાનીને ટુકડાઓમાં અને ટૂંકી રીતે વાંચવામાં પણ ભૂલ કરી છે, જેમાં પ્રતિવાદીઓના કબજાનો અંદાજ કાઢવા માટે એક અલગ સજા પર અનુચિત ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.જો જુબાનીને સંપૂર્ણ રીતે વાંચવામાં આવે, તો તે સ્પષ્ટ રીતે બહાર આવે છે કે સાક્ષીએ ક્યારેય પ્રતિવાદીઓનો કબજો સ્વીકાર્યો નથી અને તેનાથી વિપરીત, ખાસ કરીને આંક-૧૦૭ ના અમલનો ઇનકાર કર્યો હતો.પુરાવાઓનું આ પ્રકારનું પસંદગીયુક્ત વાંચન, તે રજૂ કરવામાં આવે છે, જે તથ્ય શોધવાની પ્રક્રિયાને જ દૂષિત કરે છે.

૪.૨.વિદ્વાન વકીલ આગળ રજૂ કરે છે કે અપીલ અદાલતે મૂળ વાદી અને તેના પુત્રની બિન-તપાસને અનુચિત મહત્વ આપ્યું છે, જેમાં મૂળ વાદીનું ખરાબ સ્વાસ્થ્ય, તેના પુત્રની માનસિક અસ્વસ્થતા અને પાવર ઓફ એટર્ની ધારક

તરીકે ચંચિબેનનો કાયદેસર દેખાવ જેવા રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા નિર્દોષ સમજૂતીને સંપૂર્ણપણે અવગણવામાં આવે છે.મુકદ્દમાની પેન્ડન્સી દરમિયાન મૂળ વાદીનું અનુગામી મૃત્યુ આપેલા સમજૂતીને વધુ વિશ્વાસ આપે છે.વધુમાં, મૂળ વાદીને માલિક અને ખેડૂત તરીકે દર્શાવતી સુસંગત મહેસૂલ એન્ટ્રીઓ, મહેસૂલ રસીદોની રજૂઆત, અને અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં વચગાળાનો મનાઈ હુકમ આપવામાં આવ્યો હતો અને તેની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી-જે પ્રતિવાદીઓએ સભાનપણે અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન દબાવવાનું પસંદ કર્યું ન હતું-સ્પષ્ટપણે અપીલકર્તાઓના સ્થાયી કબજાને સ્થાપિત કરે છે.વિક્રત અપીલ અદાલત દસ્તાવેજ આંક-૧૦૫ ની આસપાસની ગંભીર નબળાઈઓની પ્રશંસા કરવામાં પણ નિષ્ફળ રહી છે, જેમાં નિરક્ષર વ્યક્તિના અંગૂઠાની છાપ ધરાવતા ખાલી દસ્તાવેજના દુરુપયોગનો સમાવેશ થાય છે, જેને ટ્રાયલ કોર્ટ યોગ્ય રીતે નકારી કાઢ્યો હતો.

૪.૩.ઉપરોક્ત રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને, એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે પ્રથમ અપીલ અદાલતનો વિવાદિત ચુકાદો અને હુકમનામું કાયદાની નોંધપાત્ર ભૂલો અને પુરાવાના મૂલ્યાંકનમાં વિકૃતિથી પીડાય છે, જે આ અદાલત દ્વારા દખલગીરીની બાંધધરી આપે છે.આમ, એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે કે હાલની બીજી અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમને સંપૂર્ણ રીતે પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે.

સી. જવાબદારીઓની રજૂઆતો: -

૫. પ્રતિવાદીઓ માટે વિદ્વાન વકીલ રજૂ કરે છે કે હાલની બીજી અપીલ સંપૂર્ણપણે ખોટી છે અને તેમાં સંહિતાની કલમ ૧૦૦ હેઠળ કલ્પના કરાયેલ કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ નથી.વિદ્વાન પ્રથમ અપીલ અદાલતે, હકીકતો પરની અંતિમ અદાલત હોવાને કારણે, સમગ્ર મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાની ફરીથી પ્રશંસા કરી છે અને નક્કર અને ટકાઉ કારણોસર, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમનામામાં આંશિક ફેરફાર કર્યો છે.અપીલીય અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા તારણો પુરાવાના બુદ્ધિગમ્ય દૃષ્ટિકોણ પર આધારિત છે અને તેને વિફૂત અથવા બિનટકાઉ તરીકે વર્ગીકૃત કરી શકાતા નથી જેથી બીજા અપીલીય અધિકારક્ષેત્રમાં દખલગીરીની બાંહેધરી આપી શકાય.

૫.૧.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્વત અપીલ અદાલતે દસ્તાવેજ આંક-૧૦૭ પર યોગ્ય રીતે નિર્ભરતા મૂકી છે, જે દાવાની જમીનના એક ભાગ પર પ્રતિવાદીઓના અધિકારોનો પુરાવો આપે છે, અને માત્ર શંકાના આધારે ઉપરોક્ત દસ્તાવેજને કાઢી નાખવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા ખોટા અભિગમને સુધાર્યો છે.અપીલ અદાલતે સાક્ષી ચંચિબેનની જુબાનીની પણ યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી છે, જેમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે દાવો કબજો પાછો લેવા માટે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જે સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે

વિવાદિત ભાગનો કબજો અપીલકતા ઓ પાસે ન હતો.આ બાબતના મૂળ સુધી જતા આવા સ્વીકાર પર યોગ્ય રીતે આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો અને જુબાનીને પસંદગીયુક્ત રીતે વાંચીને તેને હળવી કરી શકાતી નથી.

પ.ર.વિદ્વાન વકીલ આગળ રજૂ કરે છે કે મૂળ વાદી અને તેના પુત્રની બિન-તપાસને અપીલીય અદાલત દ્વારા યોગ્ય રીતે પ્રતિકૂળ રીતે જોવામાં આવી હતી.ખરાબ સ્વાસ્થ્ય અને મનની કથિત અસ્વસ્થતાની સમજૂતીને કોઈ પણ સચોટ તબીબી પુરાવા દ્વારા ક્યારેય સમર્થન આપવામાં આવ્યું ન હતું.આવા સંજોગોમાં, પ્રતિકૂળ નિષ્કર્ષ કાયદાના સ્થાયી સિદ્ધાંતો સાથે સુસંગત હોય છે, અને પાવર ઓફ એટર્ની ધારકની જુબાની એવા પક્ષકારોના વ્યક્તિગત પુરાવાને બદલી શકતી નથી કે જેઓ દસ્તાવેજોના કબજા અને અમલ પર જુબાની આપવા માટે શ્રેષ્ઠ હતા.

પ.૩.છેવટે એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા મહેસૂલ રેકૉર્ડ અને વચગાળાના આદેશો પર મૂકવામાં આવેલી નિર્ભરતા ખોટી છે, કારણ કે મહેસૂલ એન્ટ્રીઓ શીર્ષક આપતી નથી કે નિર્ણાયક રીતે કબજો સ્થાપિત કરતી નથી, અને વચગાળાના આદેશો અંતિમ અધિકારો નક્કી કરતા નથી.અપીલીય અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા તારણો પુરાવાના આધારે તર્કબદ્ધ છે અને કાયદાની કોઈ વિકૃતિ અથવા નોંધપાત્ર ભૂલ જાહેર કરતા નથી.વર્તમાન બીજી અપીલ,

તેથી, પુરાવાની ફરીથી પ્રશંસા કરવાનો પ્રયાસ છે, જે અસ્વીકાર્ય છે.તેથી, એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે કે બીજી અપીલ રદ કરવામાં આવે.

ડી. વિશ્લેષણ (રી લો): –

૬. બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા અને રેકૉર્ડ્સનું અવલોકન કર્યું.

૬.૧.શરૂઆતમાં હું સી. પી. સી. ની કલમ ૧૦૦ નો સંદર્ભ લઉં છું, જે બીજી અપીલ માટેની વહીવટી જોગવાઈ છે, તે નીચે મુજબ વાંચે છે: –

“(૧) આ સંહિતાના મુખ્ય ભાગમાં અથવા હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદા દ્વારા અન્યથા સ્પષ્ટ રીતે જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, જો ઉચ્ચ અદાલતને સંતોષ થાય કે આ કેસમાં કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે, તો ઉચ્ચ અદાલતની ગૌણ અદાલત દ્વારા અપીલમાં પસાર કરવામાં આવેલા દરેક હુકમનામા સામે ઉચ્ચ અદાલતમાં અપીલ કરવામાં આવશે.

(૨) આ કલમ હેઠળ એકપક્ષીય રીતે પસાર કરવામાં આવેલા અપીલ હુકમનામા હેઠળ અપીલ થઈ શકે છે.

(૩) આ કલમ હેઠળની અપીલમાં, અપીલના મેમોરેન્ડમમાં અપીલમાં સામેલ કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો ચોક્કસ ઉલ્લેખ કરવામાં આવશે.

(૪) જો ઉચ્ચ અદાલતને સંતોષ થાય કે કોઈ પણ કેસમાં કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે, તો તે તે પ્રશ્ન તૈયાર કરશે.

(૫) આ રીતે ઘડવામાં આવેલા પ્રશ્ન પર અપીલની સુનાવણી કરવામાં આવશે અને પ્રતિવાદીને અપીલની સુનાવણી વખતે એવી દલીલ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે કે આ કેસમાં આવા પ્રશ્નનો સમાવેશ થતો નથી:

પરંતુ આ પેટા-કલમની કોઈ પણ બાબત, જો તે સંતુષ્ટ હોય કે આ કેસમાં આવા પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે, તો તેના દ્વારા ઘડવામાં ન આવેલા કાયદાના અન્ય કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન પર અપીલની સુનાવણી કરવાની અદાલતની સત્તાને, નોંધવાના કારણોસર, છીનવી લે છે અથવા તેમાં ઘટાડો કરે છે તેવું માનવામાં આવશે નહીં."

૬.૨.સંહિતાની કલમ ૧૦૦ (૫) જણાવે છે કે, બીજી અપીલની અંતિમ સુનાવણીના તબક્કે, પ્રતિવાદી દલીલ કરવા માટે હકદાર છે કે અપીલમાં કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ નથી.જો કે, તેની પરંતુક એ સ્પષ્ટ કરે છે કે ઉપરોક્ત પેટા-કલમમાં સમાવિષ્ટ કંઈપણ કાયદાના અન્ય કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન પર, નોંધવાના કારણો માટે, અપીલની સુનાવણી કરવાની ઉચ્ચ અદાલતની

શકિતને મર્યાદિત અથવા સંક્ષિપ્ત કરવા તરીકે અર્થઘટન કરવામાં આવશે નહીં, પછી ભલે તે પ્રશ્ન પ્રવેશ સમયે ઘડવામાં આવ્યો ન હોય.

૬.૩.ગોવિંદરાજુ વિ. મરિયમ્મન, એ. આઈ. આર. ૨૦૦૫ એસ. સી. ૧૦૮ કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સંહિતાની કલમ ૧૦૦ હેઠળ ઉચ્ચ અદાલતના અધિકારક્ષેત્રની રૂપરેખાને વર્ણવતી વખતે જણાવ્યું હતું કે આવા અધિકારક્ષેત્રને મર્યાદિત કરવામાં આવે છે અને તેનો ઉપયોગ માત્ર કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નોના સંબંધમાં જ થઈ શકે છે.કાયદાનો પ્રશ્ન "નોંધપાત્ર" તરીકે ત્યારે જ લાયક ઠરે છે જ્યારે તે વિવાદાસ્પદ હોય, દેશના કાયદા અથવા બંધનકર્તા પૂર્વવર્તી દ્વારા સમાધાન ન થાય, અને જો તેના નિર્ધારણમાં પક્ષકારોના અધિકારો પર સામગ્રી અસર હોય.

૬.૪.માં શ્રીમતી. એલ. આર. વિ. રહમતુલ્લાહ ખાન (મૃત) દ્વારા એલ. આર. એસ. દ્વારા બિસ્મિલ્લાહ બેગમ (મૃત); એ. આઈ. આર. ૧૯૯૮ એસ. સી. ૯૭૦, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એ સિદ્ધાંતનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો કે નીચેની અદાલતો દ્વારા એક સાથે નોંધાયેલા તથ્યોના તારણો સામાન્ય રીતે બીજી અપીલમાં બંધનકર્તા હોય છે.તેવી જ રીતે, રામાનુજ નાયડુ વિરુદ્ધ વી. કન્નૈયા નાયડુ અને અન્યો, જે. ટી. ૧૯૯૬ (૩) એસ. સી. ૧૬૪ માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે એકવાર હકીકતોની અદાલતોએ એવા પુરાવા પર

કાર્યવાહી કરી છે જે સ્વીકાર્ય અને સુસંગત છે, તો આવા પુરાવાઓની પર્યાપ્તતા અથવા પર્યાપ્તતા બીજી અપીલમાં નકારી શકાય નહીં, કારણ કે તે સંહિતાની કલમ ૧૦૦ હેઠળ દખલગીરીની સ્વીકાર્ય મર્યાદાની બહાર આવે છે.

ક.પ.તાજેતરમાં નઝીર મોહમ્મદ વિ. જે. કમલા અને અન્યો, ૨૦૧૦ની સિવિલ અપીલ નંબર ૨૮૪૩-૨૮૪૪ માં, જેમાં, પેરા ૩૭માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચેની શરતોમાં કાનૂની સ્થિતિને સ્પષ્ટ અને સ્પષ્ટ રીતે સ્પષ્ટ કરી છે: –

“૩૭. આ કેસ માટે સંબંધિત કલમ ૧૦૦ સી. પી. સી. ને લગતા સિદ્ધાંતોનો સારાંશ આ રીતે આપી શકાય:

(૧) દસ્તાવેજના પાઠ અથવા વિષયવસ્તુમાંથી તથ્યનું અનુમાન એ તથ્યનો પ્રશ્ન છે, પરંતુ દસ્તાવેજની શરતોની કાનૂની અસર એ કાયદાનો પ્રશ્ન છે. કાયદાના કોઈપણ સિદ્ધાંતના અમલીકરણને સમાવતા દસ્તાવેજનું નિર્માણ પણ કાયદાનો પ્રશ્ન છે. તેથી, જ્યારે કોઈ દસ્તાવેજની ખોટી રચના અથવા ખોટી અરજી હોય ત્યારે

દસ્તાવેજના અર્થઘટનમાં કાયદાના સિદ્ધાંત, તે કાયદાના પ્રશ્નને જન્મ આપે છે.

(૨) ઉચ્ચ અદાલતને સંતોષ થવો જોઈએ કે આ કેસમાં કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે, માત્ર કાયદાનો પ્રશ્ન નહીં. કેસના નિર્ણયને અસર કરતી સામગ્રી ધરાવતો કાયદાનો પ્રશ્ન (એટલે કે, એક પ્રશ્ન, જેનો જવાબ દાવાના પક્ષકારોના અધિકારોને અસર કરે છે) કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન હશે, જો તે કાયદાની કોઈ

ચોક્કસ જોગવાઈઓ અથવા બંધનકર્તા પૂર્વવર્તીઓમાંથી ઉદ્ભવતા સ્થાયી કાનૂની સિદ્ધાંત દ્વારા આવરી લેવામાં ન આવે, અને તેમાં વિવાદાસ્પદ કાનૂની મુદ્દો સામેલ હોય.

(૩) વિપરીત પરિસ્થિતિમાં કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન પણ ઊભો થશે, જ્યાં કાયદાની સ્પષ્ટ જોગવાઈઓ અથવા બંધનકર્તા પૂર્વવર્તીઓને કારણે કાનૂની સ્થિતિ સ્પષ્ટ છે, પરંતુ નીચેની અદાલતે આવા કાયદાકીય સિદ્ધાંતની અવગણના કરીને અથવા તેની વિરુદ્ધ કામ કરીને નિર્ણય લીધો છે. બીજા પ્રકારના કેસોમાં, કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન એટલા માટે ઊભો થતો નથી કારણ કે કાયદો હજુ પણ વિવાદાસ્પદ છે, પરંતુ કારણ કે ભૌતિક પ્રશ્ન પર આપવામાં આવેલ નિર્ણય કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિનું ઉદ્બંધન કરે છે.

(૪) સામાન્ય નિયમ એ છે કે, ઉચ્ચ ન્યાયાલય નીચેની અદાલતોના સહવર્તી તારણોમાં દખલ કરશે નહીં. પરંતુ તે સંપૂર્ણ નિયમ નથી. કેટલાક સારી રીતે માન્યતા પ્રાપ્ત અપવાદો એ છે કે જ્યાં i) નીચેની અદાલતોએ ભૌતિક પુરાવાની અવગણના કરી છે અથવા કોઈ પુરાવા વિના કાર્યવાહી કરી છે; (૨) અદાલતોએ કાયદાને ખોટી રીતે લાગુ કરીને સાબિત થયેલા તથ્યોમાંથી ખોટા તારણો કાઢ્યા છે; અથવા (૩) અદાલતોએ સાબિતીનો બોજ ખોટો પાડ્યો છે. કોઈ પુરાવા પર આધારિત નિર્ણય, માત્ર એવા કેસોનો સંદર્ભ આપતો નથી જ્યાં પુરાવાની કુલ અછત હોય, પરંતુ તે કેસનો પણ ઉલ્લેખ કરે છે, જ્યાં પુરાવા, સંપૂર્ણ રીતે લેવામાં આવે છે, તે તારણને સમર્થન આપવા માટે વ્યાજબી રીતે સક્ષમ નથી."

૬.૬.બીજી અપીલમાં અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગને સંચાલિત કરતી ઉપરોક્ત રૂપરેખાઓની પૃષ્ઠભૂમિમાં, જો કોઈ કેસના વાસ્તવિક વાતાવરણ તરફ વળે છે, તો તે બહાર આવે છે કે મૂળ વાદી, ઠક્કરડા કોડરજી વિરાજી (કારણ કે દાવાની કાર્યવાહી પેન્ડન્સી દરમિયાન મૃત્યુ પામ્યા હતા), ૧૯૮૭ ના નિયમિત સિવિલ સ્યુટ નંબર ૧૩ ની સ્થાપના કરી હતી, જેમાં પ્રતિવાદીઓ, એટલે કે મારવાડી ચંપકલાલ મંગીલાલ અને મારવાડી સોહનલાલ જાદવચંદ સામે કાયમી મનાઈ હુકમની રાહતની માંગ કરવામાં આવી હતી.આ દાવાની આગાહી એવા દાવા પર કરવામાં આવી હતી કે વાદી તાલુકા ઇડરના ચિત્રોડા ગામમાં આવેલી ૫ એકર અને ૫ ગુંઠાની જમીન ધરાવતો સર્વે નંબર ૫૧૭નો માલિક અને સ્થાયી કબજો ધરાવે છે.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વાદીના પુત્રએ પ્રતિવાદીઓ સાથે અમુક નાણાકીય વ્યવહારો કર્યા હતા, જેના પગલે તેમની તરફેણમાં કેટલીક રકમ બાકી રહી હતી.કથિત રીતે, ૩૧.૦૧.૧૯૮૭ પર, બાકી નીકળતી રકમનો ફાયદો ઉઠાવીને, પ્રતિવાદીઓએ બળજબરીથી પ્રવેશ કરવાનો અને દાવાની જમીનનો કબજો લેવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો.હકાલપટ્ટીની આશંકાએ, વાદીએ સિવિલ કોર્ટનો સંપર્ક કરીને પ્રતિવાદીઓને દાવાની જમીન પર પ્રવેશવા પર પ્રતિબંધ મૂકવા અથવા વાદીના શાંતિપૂર્ણ કબજા અને તેના આનંદને ખલેલ પહોંચાડવા માટે કાયમી હુકમના હુકમની વિનંતી કરી હતી.

૬.૭.પ્રતિવાદીઓએ તેમના લેખિત નિવેદનમાં, ફરિયાદના દાવાઓને વટાવી દીધા હતા અને દાવો કર્યો હતો કે, સર્વેક્ષણ નંબર ૫૧૭ની ભૌગોલિક વિગતોને વર્ણવ્યા પછી, વાદીએ રૂ. ૯૩,૦૦૦/- ના વેચાણની વિચારણા પ્રાપ્ત કર્યા પછી તેમની તરફેણમાં ૧૯.૦૬.૧૯૮૬ ના વેચાણના કરારનો અમલ કર્યો હતો.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, ઉપરોક્ત સમજૂતી અનુસાર, દાવાની જમીનના ૩ એકર અને ૦ ગુંઠાના હિસ્સાનો કબજો પ્રતિવાદીઓને સોંપવામાં આવ્યો હતો અને આ પ્રકારનો કબજો સંપત્તિ હસ્તાંતરણ અધિનિયમ, ૧૯૮૨ની કલમ ૫૩એ હેઠળ સુરક્ષિત છે.પ્રતિવાદીઓના જણાવ્યા અનુસાર, વાદીના જમાઈ દ્વારા કબજો પહોંચાડવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ પ્રતિવાદીઓએ જમીનનો આ હિસ્સો વિકસાવ્યો હતો અને પરિવર્તનની કાર્યવાહી પણ શરૂ કરી હતી.વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિવાદીઓ ખેડૂતો ન હોવાથી, તેમણે જમીનની ખરીદી માટે કલેક્ટર પાસે અરજી કરી હતી અને તેમની પાસેથી જરૂરી પરવાનગી મેળવી હતી, જેના પર તેઓએ વાદીને કરારનો પોતાનો ભાગ નિભાવવા માટે બોલાવ્યા હતા.વેચાણ દસ્તાવેજને અમલમાં મૂકવાને બદલે, વાદીએ, આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે, પ્રતિવાદીઓના કાયદેસર કબજાને હરાવવા માટે કાયમી મનાઈ હુકમ માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો.આ પરિસરમાં, પ્રતિવાદીઓએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે વાદી પાસે દાવાની જમીનનો કબજો નથી અને પ્રતિવાદીઓમાં નિહિત ૩ એકર અને ૦ ગુંથાનો કબજો પ્રતિબંધાત્મક હુકમની આડમાં છીનવી શકાતો નથી.

૭. પક્ષકારો દ્વારા તેમની સંબંધિત દલીલો દ્વારા રજૂ કરાયેલા હરીફ તથ્યાત્મક દાવાઓની પરાકાષ્ઠા વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે ચુકાદા માટે નીચેના મુદ્દાઓ તૈયાર કરીને વિવાદને સ્પષ્ટ કર્યો હતો: –

“૧) વેટનર વાદી સાબિત કરે છે કે તે ચિત્રોડા ગામની જમીનના વાસ્તવિક ભૌતિક કબજામાં છે?

(૨) શું બચાવકર્તાઓએ સાબિત કર્યું કે તેઓ ૩ એકરની વાસ્તવિક માલિકી ધરાવે છે.કરાર Dt અનુસાર S.R.નંબર ૫૧૭ ની જમીનની. ૧૯-૬-૮૬ અને ત્યાં-વાદી અને તેના પુત્રએ તેને કુશળ વ્યક્તિને વેચી દીધી છે.ત્યારબાદ કયા નોંધણી વેચાણ ખત માટે નોંધણી કરાવવાની હતી?

(૩) અરજદારને પ્રાર્થના મુજબ રાહત આપવાનો અધિકાર છે?

(૪) કયો હુકમ અને હુકમ?".

૮. પહેલો મુદ્દો એ હતો કે શું વાદી ચિત્રોડા ગામમાં આવેલા સર્વે નંબર ૫૧૭ની સંપૂર્ણ જમીન પર પોતાનો વાસ્તવિક અને ભૌતિક કબજો સ્થાપિત કરવામાં સફળ થયો હતો કે કેમ.વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે આ મુદ્દાને હકારાત્મક જવાબ આપ્યો હતો.બીજા પ્રશ્નનો જવાબ નકારાત્મક આપવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ સકારાત્મક આપવામાં આવ્યો હતો.મુદ્દાઓ પર નોંધાયેલા

તારણોની સંચિત અસર, ખાસ કરીને ચોથા મુદ્દાનો જવાબ, વાદીની તરફેણમાં કાયમી પ્રતિબંધાત્મક હુકમના હુકમની મંજૂરીમાં પરાકાષ્ઠાએ પહોંચ્યો.

૯. વર્તમાન બીજી અપીલમાં, આ અદાલતને અનિવાર્યપણે તપાસ કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું છે કે શું વાદી દ્વારા રજૂ કરાયેલ પુરાવા ૧૦૭ ને અવિશ્વસનીય અને પુરાવા મૂલ્યથી વંચિત બનાવે છે કે કેમ.આ સંદર્ભમાં, હરીફ પક્ષોની આગેવાની હેઠળના પુરાવાઓની કાળજીપૂર્વક તપાસ મહત્વપૂર્ણ છે.એ નોંધવું યોગ્ય છે કે વાદીએ એક્ઝિબિટ ૬૮ ખાતે પી. ડબલ્યુ.-૧ તરીકે છાંયીબેનની તપાસ કરી હતી, જેમણે વાદીના રચાયેલા પાવર ઓફ એટર્ની ધારક તરીકે જુબાની આપી હતી.નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે, વાદી પોતે સાક્ષી પેટીમાં પ્રવેશ્યો ન હતો; તેના બદલે, વાદીના કેસના સમર્થનમાં કેટલાક અન્ય સાક્ષીઓ સાથે પાવર ઓફ એટર્ની ધારકની તપાસ કરવામાં આવી હતી.

૧૦. આ અદાલતે, આવી જુબાનીના પુરાવા મૂલ્યનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે, જાનકી વાશદેવ ભોજવાની અને અન્ય વિરુદ્ધ ઇન્ડસર્વિસ બેંક લિમિટેડ અને અન્યો [(૨૦૦૫) ૨ એસસીસી ૨૧૭] માં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાના સ્પષ્ટીકરણ પર ભાર મૂક્યો હતો અને તેના પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં સંહિતાની સંબંધિત જોગવાઈઓની વિસ્તૃત વિચારણા કર્યા પછી, સર્વોચ્ચ અદાલતે પાવર ઓફ એટર્ની ધારકની જુબાનીને સંચાલિત

રૂપરેખા અને મર્યાદાઓનું વર્ણન કર્યું હતું.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે પાવર ઓફ એટર્ની ધારક માત્ર તેના દ્વારા કરવામાં આવેલા કાર્યો અથવા તેની વ્યક્તિગત જાણકારીની અંદરની બાબતોના સંદર્ભમાં જ જુબાની આપી શકે છે, પરંતુ તે કૃત્યો અથવા વ્યવહારો માટે આચાર્યની જગ્યાએ જુબાની આપી શકતો નથી કે જેમાં તે વ્યક્તિગત રીતે પક્ષકાર ન હતો અથવા જેની તેને કોઈ વ્યક્તિગત જાણકારી ન હતી.સંબંધિત પેરાસ નીચે મુજબ છે: –

“૧૫. જે કહેવામાં આવ્યું છે તે ઉપરાંત, વિદ્યાધર વિરુદ્ધ માણિકરાવ અને અન્ય (૧૯૯૯) ૩ એસ. સી. સી. ૫૭૩ ના કેસમાં આ અદાલતે પાન ૫૮૩ એસ. સી. સી. પર અવલોકન કર્યું હતું કે:—

“૧૭. જ્યાં દાવાનો પક્ષ સાક્ષી-પેટીમાં હાજર થતો નથી અને શપથ પર પોતાનો કેસ જણાવે છે અને બીજી બાજુ દ્વારા ક્રોસ-એક્ઝામિનેશન માટે પોતાને પ્રસ્તુત કરતો નથી, ત્યાં એવી ધારણા ઊભી થશે કે તેના દ્વારા સ્થાપિત કેસ સાચો નથી.

૧૬. સિવિલ વિવાદમાં પક્ષકારોનું વર્તન ભૌતિક હોય છે.અપીલકર્તાઓએ સ્વચ્છ હાથથી અદાલતનો સંપર્ક કર્યો નથી.પક્ષકારોના વર્તન પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તે હુકમના અમલીકરણમાં મિલકતને વેચાણમાંથી બચાવવા માટેનું કાવતરું હતું.

૧૭. પાવર ઓફ એટર્નીના પ્રશ્ન પર ઉચ્ચ અદાલતોના જુદા જુદા મંતવ્યો છે.શંભુ દત્ત શાસ્ત્રી વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, ૧૯૮૬ ૨૬બ્લ્યુએલએલ ૭૧૩ ના કેસમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જનરલ પાવર ઓફ એટર્ની ધારક પક્ષ વતી હાજર રહી શકે છે, દલીલ કરી શકે છે અને કાર્યવાહી કરી શકે છે પરંતુ તે પક્ષ વતી સાક્ષી બની શકતો નથી.તે ફક્ત પોતાની ક્ષમતામાં જ દેખાઈ શકે છે.કોઈ પણ વ્યક્તિ પોતાના વતી સાક્ષી પેટીમાં હાજર થવાની સત્તા સોંપી શકે નહીં.સાક્ષીની પેટીમાં હાજર થવું એ સંપૂર્ણપણે અલગ કાર્ય છે.જનરલ પાવર ઓફ એટર્ની ધારકને વાદીની ક્ષમતામાં વાદી વતી સાક્ષી તરીકે હાજર રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.

૧૮. ઉપરોક્ત ચુકાદો રામ પ્રસાદ વિરુદ્ધ હરિ નારાયણ અને અન્યના કેસમાં મંજૂરી સાથે ટાંકવામાં આવ્યો હતો. એર ૧૯૯૮ રાજ. ૧૮૫.એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે સી. પી. સી. ના આદેશ III ના નિયમ ૨ માં વપરાયેલ શબ્દ "કૃત્યો" માં પક્ષ વતી સાક્ષી તરીકે હાજર રહેવા માટે એટર્ની ધારકની શક્તિનો સમાવેશ થતો નથી.પક્ષનો પાવર ઓફ એટર્ની ધારક માત્ર તેની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં સાક્ષી તરીકે હાજર થઈ શકે છે અને કેસ વિશે તેની પાસે જે પણ જાણકારી હોય તે તે શપથ પર કહી શકે છે પરંતુ તે પક્ષની ક્ષમતામાં પક્ષ વતી સાક્ષી તરીકે હાજર થઈ શકતો નથી.જો વાદી અદાલતમાં હાજર થવામાં અસમર્થ

હોય, તો સી. પી. સી. ની સંબંધિત જોગવાઈઓ હેઠળ તેના પુરાવા નોંધવા માટે કમિશન જારી કરી શકાય છે.

૧૯. ૨૦૦૦ માં નોંધાયેલા ડો. પ્રદિપ મોહનબે વિ. મિંગુએલ કાર્લોસ ડાયસના કેસમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટની ગોવા બેન્ચે ચુકાદો આપ્યો હતો કે પાવર ઓફ એટર્ની કલમ ૧૩૮ હેઠળ ફરિયાદ દાખલ કરી શકે છે પરંતુ ફરિયાદી વતી જુબાની આપી શકે નહીં.તે માત્ર સાક્ષી તરીકે હાજર થઈ શકે છે.

૨૦. જો કે, હમ્બર્ટો લુઈસ અને એનરના કિસ્સામાં. વી. એસ. ફ્લોરિઆનો અરમાંડો લુઈસ એન્ડ એનરે ૨૦૦૨ (૨) માં અહેવાલ આપ્યો હતો કે જેના પર વર્તમાન કેસમાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે, ઉચ્ચ અદાલતે અસંમત દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે સી. પી. સી. ના આદેશ III નિયમ ૨ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ એટર્ની ધારકને તેના આચાર્ય વતી જુબાની આપવાની સત્તાથી વંચિત કરી શકાતી નથી.ઉચ્ચ અદાલતે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે સી. પી. સી. ના આદેશ III નિયમ ૨ માં દેખાતો "અધિનિયમ" શબ્દ તેના વ્યાપક "જુબાની" માં આવે છે.ફ્લોરિઆનો અરમાંડો (ઉપરોક્ત) માં બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા આ દ્રષ્ટિકોણ સાથે અમે સહમત થઈ શકતા નથી.

૨૧. અમારું માનવું છે કે શંભુ દત્ત શાસ્ત્રી (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં રાજસ્થાન હાઈકોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલો મત અને રામ પ્રસાદ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં પુનરાવર્તન એ સાચો મત છે. ફ્લોરિઆનો અરમાંડો લુઈસ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં લેવામાં આવેલા ઢ્રજિકોણને સાચો કાયદો નિર્ધારિત કર્યો હોવાનું ન કહી શકાય અને તે મુજબ તેને નકારી કાઢવામાં આવે છે.

૨૨. અમે જે ઢ્રજિકોણ અપનાવ્યો છે તેમાં અમારું માનવું છે કે અપીલકર્તાઓ આવકના કોઈ પણ સ્વતંત્ર સ્ત્રોતમાંથી ૩૮, કોરેગાંવ પાર્ક, પૂણે ખાતે મિલકતની ખરીદીમાં ફાળો આપ્યો છે તે બોજો ઉપાડવામાં નિષ્ફળ ગયા છે અને તેઓ ૩૮, કોરેગાંવ પાર્ક, પૂણે ખાતેની મિલકતના સહ-માલિકો હોવાનું સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે. આ મુખ્ય પ્રશ્ન હોવાથી, એકલા આ મુદ્દા પર, અપીલ રદ કરવા પાત્ર છે."

૧૧. આમ, છાંચીબેન (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧) પોતે વાદીના સ્થાને વાદી વતી સાક્ષી તરીકે જુબાની આપી શક્યા ન હોત. શ્રેષ્ઠ રીતે, તેણીની જુબાનીની પ્રશંસા માત્ર તેણીની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં જ થઈ શકે છે અને પાવર ઓફ એટર્નીના બળ પર વાદીના પ્રતિનિધિ તરીકે નહીં. કાયદો સારી રીતે સ્થાપિત છે કે પાવર ઓફ એટર્ની ધારક એવા તથ્યોના સંદર્ભમાં આચાર્યની ક્ષમતામાં જુબાની આપી શકતો નથી જે ફક્ત આચાર્યની વ્યક્તિગત જાણકારીમાં હોય. વર્તમાન

કેસમાં, વાદીએ શપથ પર પોતાના કેસની પુષ્ટિ કરવા માટે સાક્ષી પેટીમાં પ્રવેશવાનું પસંદ કર્યું ન હતું અને ન તો તેણે વાદીમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓ પર પોતાની જાતની ઉલટતપાસ કરી હતી.આવા સંજોગોમાં, એક પ્રતિકૂળ ધારણા અનિવાર્યપણે ઊભી થાય છે કે વાદી દ્વારા સ્થાપિત કેસમાં સત્યતાનો અભાવ છે.

૧૧.૧.અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે વાદી પથારીવશ અને વધુ ઉંમરનો હતો અને તેથી તે સાક્ષીની પેટીમાં પ્રવેશ કરવામાં અસમર્થ હતો.જો કે, આવી અરજીને સમર્થન આપવા માટે કોઈ નક્કર સામગ્રી રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવી નથી.નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે, વાદીનો પુત્ર, અલખાજી કોડરજી જીવતો હોવા છતાં, તે વાદીની પુત્રવધૂ જ સાક્ષી પેટીમાં પ્રવેશી હતી.અલખાજી કોડરજી, જે પ્રતિવાદી સાથે અંતર્ગત નાણાકીય વ્યવહારોમાં સંડોવાયેલા હતા, તેમને ન તો સાક્ષી તરીકે પદભ્રષ્ટ કરવામાં આવ્યા અને ન તો પાવર ઓફ એટર્ની ધારક તરીકે શા માટે રચવામાં આવ્યા તે અંગે કોઈ સ્પષ્ટ સમજૂતીનો સ્પષ્ટ અભાવ છે.

૧૧.૨.વાદીના પોતાના કેસ અનુસાર, તેના પુત્ર અલખાજી કોડરજીએ પ્રતિવાદી સાથે અમુક નાણાકીય વ્યવહારો કર્યા હતા, જેના પગલે કેટલાક લખાણોનો અમલ કરવામાં આવ્યો હતો અને અલખાજી કોડરજી પ્રતિવાદીના ઋણી

હતા.ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧ની સાક્ષી, તેણીની તપાસ-ઈન-ચીફમાં, નિખાલસપણે સ્વીકારે છે કે આવા લેખન ખરેખર તેના પતિ અને પ્રતિવાદી વચ્ચે ચલાવવામાં આવ્યું હતું, જેનાથી સંરક્ષણ સંસ્કરણને નોંધપાત્ર સમર્થન મળે છે કે ૧૯.૦૬.૧૯૮૬ તારીખનો કરાર દાવાની જમીનના સંદર્ભમાં ચલાવવામાં આવ્યો હતો.તેણીએ વધુમાં સ્વીકાર્યું હતું કે વ્યવહાર ₹૯,૦૦૦/- નો હતો અને આરોપ મુજબ રૂ. ૯૩,૦૦૦/- નો ન હતો, અને એ પણ સ્વીકાર્યું હતું કે તેણીના સસરાએ પ્રતિવાદી પાસેથી કબજો મેળવવાના દૃષ્ટિકોણથી દાવો દાખલ કર્યો હતો.

૧૧.૩.આ સ્વીકારો, તેમના યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં વાંચીને, નિશ્ચિતપણે સૂચવે છે કે પ્રતિવાદીઓ વિષય જમીનના એક ભાગનો કબજો ધરાવતા હતા.ઉપરોક્ત પુરાવાની સંચિત અસર, તેથી, વાદીના વિશિષ્ટ કબજાના દાવાને નકારી કાઢે છે અને વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કાયમી હુકમની રાહતના પાયાને નોંધપાત્ર રીતે નબળી પાડે છે.

૧૧.૪.જો કોઈ વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણોની નજીકથી તપાસ કરે છે, તો તે બહાર આવે છે કે, ખૂબ જ શ્રેષ્ઠોલ્લ પર, કોર્ટે વર્ષ ૧૯૮૬ માં અમલમાં મૂકાયેલા કરારના અસ્તિત્વને મૌન રીતે સ્વીકાર્યું હતું.જો કે, ત્યારબાદ, તે અસર માટે કોઈ ચોક્કસ દલીલો અથવા કાયદેસર રીતે સ્વીકાર્ય પુરાવાની

ગેરહાજરીમાં, વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રતિવાદીઓને ગુકસાન પહોંચાડવા માટે ૧૯.૦૬.૧૯૮૬ તારીખના કરારનું અર્થઘટન કરવા માટે આગળ વધ્યું, મુખ્યત્વે આ આધાર પર કે મહેસૂલ રેકૉર્ડ વાદીની તરફેણમાં હતો.વાદીના પાવર ઓફ એટર્ની ધારકની જુબાની, વાદી વતી તપાસ કરાયેલા અન્ય ત્રણ સાક્ષીઓની જુબાનીઓ સાથે, આ વ્યાપક નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે વળતો આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો કે ૧૯.૦૬.૧૯૮૬ તારીખનો કોઈ કરાર ક્યારેય અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો ન હતો.આ પ્રકારનો નિષ્કર્ષ, આદર સાથે, કાયદામાં સંપૂર્ણપણે બિનટકાઉ છે.

૧૧.૫.અનુમાનની બિનજરૂરી કવાયતમાં, વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે એક્ટિવિટી-૧૦૭નું સુઓ મોટો વિશ્લેષણ હાથ ધર્યું અને દસ્તાવેજને શંકાસ્પદ જાહેર કર્યું.કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે એક્ટિવિટી-૧૦૭નું સ્ટેમ્પ પેપર કોડરજી વિરાજના નામે ખરીદવામાં આવ્યું હતું અને તેના પર તેમની સહી હતી, પરંતુ દસ્તાવેજની તળેટીમાં તેમના અંગૂઠાની છાપની હાજરી તેને શંકાસ્પદ બનાવે છે.કોર્ટે વધુમાં સ્ટેમ્પ પેપરની પાછળની બાજુએ કેટલાક નાના લખાણોની નોંધ લીધી અને અનુમાન લગાવ્યું કે તે ખાલી સ્ટેમ્પ પેપર પર અંગૂઠાની છાપ લગાવતા પહેલા લેખન પૂર્ણ કરવાના હેતુથી બનાવવામાં આવ્યા હતા.નોંધપાત્ર રીતે, આ શંકાઓ ન તો કોઈ દલીલ પર આધારિત હતી અને ન તો વાદી અથવા તેના પાવર ઓફ એટર્ની ધારકની કોઈ જુબાની દ્વારા સમર્થિત હતી.આ રીતે

વિદ્ધત ટ્રાયલ કોર્ટે નિષ્ણાતની ભૂમિકા નિભાવી અને ઝીણવટભરી તપાસ શરૂ કરી, જે સ્પષ્ટ રીતે અસ્વીકાર્ય છે.

૧૧.૬.વધુમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧ અથવા અન્ય કોઈ સાક્ષીની જુબાની દ્વારા આવા કોઈ નિવેદનો સાબિત થયા ન હોવા છતાં, વિદ્ધત ટ્રાયલ કોર્ટે મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ વાદી દ્વારા કથિત રીતે કરવામાં આવેલા કેટલાક નિવેદનો પર આધાર રાખ્યો હતો.કાયદા અનુસાર સાબિતીની ગેરહાજરીમાં, આવા નિવેદનો કોઈ પણ પુરાવા મૂલ્ય વિનાના માત્ર દાવાઓ જ રહે છે.વિદ્ધત ટ્રાયલ કોર્ટે, મુદ્દો નંબર ૨ નો નિર્ણય કરતી વખતે, દલીલો અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાથી આગળ વધીને સ્પષ્ટ રીતે સારી રીતે વ્યાખ્યાયિત ન્યાયિક સીમાઓનું ઉદ્ધંધન કર્યું હતું.એવું લાગે છે કે અદાલતે નક્કી કરેલા કાયદાકીય સિદ્ધાંતો પર નિર્ણય લેવાને બદલે વ્યવહારની ઔચિત્ય અંગે વ્યક્તિલક્ષી ધારણાઓ દ્વારા પોતાને પ્રભાવિત કરવાની મંજૂરી આપી હતી.

૧૧.૭.આ અદાલતના માનવામાં આવતા દૃષ્ટિકોણમાં, આવા તારણો સ્પષ્ટ રીતે વિકૃત છે, સિવિલ ચુકાદાના સ્થાયી સિદ્ધાંતોથી સંપૂર્ણપણે પરાયું છે અને ભારતીય પુરાવા અધિનિયમના આદેશની વિરુદ્ધ છે. પ્રતિવાદીઓ માટે વિદ્ધાન વકીલે નોંધપાત્ર બળ સાથે દર્શાવ્યું છે કે સંકલન બેન્ચ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા પ્રશ્નો સંહિતાની કલમ ૧૦૦ ના અથમાં "કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નો" ના સ્વરૂપમાં

ભાગ લેતા નથી.ના, તેનું સરસરી વાંચન પણ દર્શાવે છે કે તે માત્ર હકીકતના પ્રશ્નો છે.તેથી, હાલની અપીલ તથ્ય-શોધના ત્રીજા તબક્કાને સુરક્ષિત કરવાના સ્વીકૃત ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવી હોવાનું જણાય છે-જે બીજી અપીલમાં અસ્વીકાર્ય છે.આ પ્રયાસ એક સહકારીય પ્રયાસ સિવાય બીજું કંઈ નથી, જે પાસાના વધુ એક ફેંકવાની આશા રાખે છે, જેને કાયદો સ્વીકારતો નથી.

૧૨. ગુરુદેવ કૌર અને અન્યો વિરુદ્ધ કાકી અને અન્યો, (૨૦૦૭) ૧ એસ. સી. સી. ૫૪૬ માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે, સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૦૦ અંતર્ગત કાયદાકીય ઉદ્દેશને સ્પષ્ટ કરતી વખતે, સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જણાવ્યું છે કે વિધાનસભાએ તેના વિવેકબુદ્ધિથી, બીજી અપીલને "હકીકતો પર ત્રીજી સુનાવણી" માં રૂપાંતરિત કરવાની અથવા વાદીને "દાવાના જુગારમાં વધુ એક પાસો ફેંકવાની" કલ્પના ક્યારેય કરી નથી." તેનો ઉદ્દેશ, અન્ય બાબતોની સાથે, વાસ્તવિક અને સ્થાયી મહત્વના કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નો માટે ઉચ્ચ ન્યાયાલયના અધિકારક્ષેત્રને સીમિત કરવાનો હતો, અને હકીકતના સહવર્તી તારણો પર અપીલમાં બેઠા હોય તેમ પુરાવાના પુનઃમૂલ્યાંકનની મંજૂરી આપવાનો ન હતો.

૧૩. ઉપરોક્ત પરિપ્રેક્ષ્યમાં, પ્રતિવાદીએ સફળતાપૂર્વક દર્શાવ્યું છે કે અહીં ઉપર ઘડવામાં આવેલા કાયદાનો પ્રશ્ન કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નની રૂપરેખા હેઠળ આવતો નથી. કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન શું છે તે દર્શાવતા પરિમાણોને નઝીર

મોહમ્મદ (ઉપરોક્ત) માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા અધિકૃત રીતે સમજાવવામાં આવ્યા છે, જે આ મુદ્દાને સંપૂર્ણ રીતે સંચાલિત કરે છે.

ઈ. નિર્ણય: –

૧૪. ઉપરોક્ત કારણોસર, હાલની બીજી અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી છે.

૧૫. રેકૉર્ડ અને પ્રોસિડીંગ્સ, જો પ્રાપ્ત થાય, તો કાયદા અનુસાર પરિણામી કાર્યવાહી માટે સંબંધિત માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટને તાત્કાલિક મોકલવા દો.

(જે. સી. દોશી, ન્યાયમૂર્તિ)

મનીષ મિશ્રા

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official

purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.